

## การวิเคราะห์บรรณานุกรมและการแสดงภาพของ สมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์

สุกกัญญา บุรณเดชาชัย<sup>1</sup>

ขจรศักดิ์ กันใช้\*

ชนาภรณ์ ปัญญาการผล<sup>3</sup>

Received 21 September 2023

Revised 16 December 2023

Accepted 10 April 2024

### บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการรวบรวมบทความและหนังสือจำนวน 61 ข้อมูลที่กล่าวถึงสมรรถนะ ทักษะ พฤติกรรม และจริยธรรมสื่อที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในงานภาพยนตร์เป็นหลัก ส่วนรองลงมาคืออุตสาหกรรมของภาพยนตร์ โดยเริ่มศึกษาจากฐานข้อมูล Elsevier ที่ผ่านมาตรฐานของ Scopus ทั้งหมดพบว่าข้อมูลแรกเริ่มกล่าวถึงความเป็นมืออาชีพในงานสื่อภาพและเสียงในปี พ.ศ. 2496 แล้วเริ่มมีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญในปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2565 จากใช้ VOSviewer การวิเคราะห์บรรณานุกรมและการแสดงภาพด้วยข้อมูลทั้งหมด พบว่า สมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์มีช่องว่างของความรู้ที่สำคัญที่ยังไม่ค้นพบถึงความเกี่ยวข้องกัน รวมทั้งจุดสังเกตทั้งประสบการณ์ ความเป็นมืออาชีพ จริยธรรม และความท้าทาย ก็มีช่องว่างของความรู้กับสมรรถนะด้วยเช่นกัน

**คำสำคัญ:** การวิเคราะห์บรรณานุกรม สมรรถนะ บุคลากรในงานภาพยนตร์ อุตสาหกรรมภาพยนตร์

<sup>1,2</sup> คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เลขที่ 10/16 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

<sup>3</sup> คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เลขที่ 10/16 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

Email: <sup>1</sup>Sukanya.bur@bkkthon.ac.th, <sup>3</sup> Chanaphorn.pan@bkkthon.ac.th

\* Corresponding author email: Khajonsak.kha@bkkthon.ac.th

## BIBLIOGRAPHIC ANALYSIS AND VISUALIZATION OF PERSONNEL COMPETENCIES AND FILM WORKERS

Sukanya Buranadechachai<sup>1</sup>

Khajonsak Khanchai<sup>2\*</sup>

Chanaphorn Panyakanphon<sup>3</sup>

### Abstract

This article is a compilation of 61 articles and books that deal with competencies, skills, behaviors and media ethics related primarily to film workers and secondarily to the film industry. Based on an examination of the Elsevier database, all of which met the Scopus standards, it was found that the first information mentioning professionalism in audiovisual media dates back to 1953. After that, the topic was widely discussed and tended to increase in the years 2005 - 2022. Using VOSviewer to analyze the bibliography and visualize all the data, it was found that skills and personnel in film work have important knowledge gaps that need to be investigated for their relevance. There are also gaps in knowledge and skills in the areas of observing the whole experience, professionalism, ethics and challenges.

**Keywords:** Bibliographic Analysis, Competence, Filmmakers, Film Industry

---

<sup>1,2</sup> Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University, 10/16 Thawiwatthana Khlong Road, Thawiwatthana, Bangkok 10170

<sup>3</sup> Faculty of Education, Bangkokthonburi University, 10/16 Thawiwatthana Khlong Road, Thawiwatthana, Bangkok 10170

Email: <sup>1</sup> Sukanya.bur@bkkthon.ac.th, <sup>3</sup> Chanaphorn.pan@bkkthon.ac.th

\* Corresponding author email: Khajonsak.kha@bkkthon.ac.th

## บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการพัฒนาประเทศทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยว อันส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ ในสภาพความเป็นจริงภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และภาพยนตร์ไม่ได้ถูกจำกัดให้เป็นเพียงความบันเทิงสำหรับผู้ชมเพียงเท่านั้น แต่ยังมียุทธศาสตร์เป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative & Cultural Economy) (อทิเทพ งามศิลปเสถียร, 2563) ภาพยนตร์จึงเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของประเทศไทยและนานาชาติในเชิงเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีความสามารถในการผลิตเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญในการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ ได้ โดยภาพยนตร์ถูกขนานนามว่าเป็นสื่อสมัยใหม่และมีช่องทางการเผยแพร่ที่หลากหลายไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในโรงภาพยนตร์อีกต่อไป นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีแนวโน้มมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย (คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, 2559)

ภาพยนตร์ ได้ชื่อว่าเป็นสื่อประเภทหนึ่ง ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนในฐานะที่สามารถกระจายข่าวสารสู่ผู้รับสารได้เป็นจำนวนมากในเวลาพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังถูกยกย่องให้เป็นศิลปะแขนงที่ 7 ร่วมกับศิลปะแขนงอื่น ๆ อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม คีตกกรรม วรรณกรรม และนาฏกรรม (ศิลปะการแสดง) โดยจุดเด่นของภาพยนตร์นั้นคือ การนำเอาศิลปะแขนงต่าง ๆ นั้นมารวมเข้าไว้ด้วยกัน แล้วประมวลถ่ายทอดออกมาให้ผู้ชมได้รับสารด้วยประสาทสัมผัสทุกทางพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นการรับสารด้วยการมองเห็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แสง สี การใช้ขนาดภาพ มุมกล้อง การจัดวางองค์ประกอบภาพ ทำให้ผู้ชมได้รับสารดังเช่น การชมภาพจิตรกรรม การชมสิ่งก่อสร้างสถาปัตยกรรม และประติกรรม ผู้ชมสามารถรับฟังเสียงเพลง เสียงดนตรี เสียงประกอบที่ไพเราะไม่ต่างจากการฟังการแสดงดนตรี นอกจากนี้แล้วผู้ชมยังจะได้รับชมการแสดงบทบาทต่าง ๆ ของนักแสดงหรือตัวละครในเรื่อง และได้รับอารมณ์ เช่น การอ่านงานวรรณกรรมจากการดำเนินเรื่องราว การใช้บทพูด การใช้บทบรรยายในภาพยนตร์ ภาพยนตร์จึงถือว่าเป็นสื่อที่มีความหลากหลายในตัวเองที่สุด

ภาพยนตร์ ถือได้ว่าเป็นงานศิลปะที่ยังคงมีเสน่ห์ดึงดูดเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้ผู้ชมหลงใหลในวิธีการถ่ายทำ วิธีนำเสนอเรื่องราว วิธีการเรียบเรียง รวมไปถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งบริษัทเจ้าของผลงาน ชื่อผู้กำกับ ชื่อนักแสดง ชื่อของคณะทำงาน และพื้นที่แหล่งผลิตภาพยนตร์ เช่น ภาพยนตร์ฝั่งตะวันตกและภาพยนตร์ฝั่งเอเชียจะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวการปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรในงานภาพยนตร์จะต้องมีความรู้ ทักษะ พฤติกรรม ความเป็นมืออาชีพและจริยธรรมทางด้านสื่อ จึงสามารถสร้างสรรค์สร้างภาพยนตร์หรือสื่อภาพเคลื่อนไหวอื่น ๆ ดังที่งานศิลปะชิ้นหนึ่งจะทำได้

ดังนั้นพิจารณาความข้างต้นที่มีเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบุคลากรในงานภาพยนตร์เป็นหลัก รวมถึงความรู้ ทักษะ พฤติกรรม ความเป็นมืออาชีพและจริยธรรมทางด้านสื่อที่บุคลากรในงานภาพยนตร์ควรต้องมี

ในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผ่านการทบทวนวรรณกรรมจากหลายแหล่งที่สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูล Scopus และดำเนินการวิเคราะห์บรรณานุกรมกับวรรณกรรม หลังจากวิเคราะห์วรรณกรรมจำนวนมากที่เกี่ยวข้อง และสามารถค้นพบช่องว่างของความรู้ที่สามารถนำไปเป็นหัวข้อวิจัยต่อไปได้ ผู้เขียนจึงเลือกที่จะทำการวิเคราะห์บรรณานุกรมของข้อมูลที่อ้างถึงเหล่านี้โดยเลือก VOSviewer เป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ (Castillo-Vergara et al., 2018)

### วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อการวิเคราะห์บรรณานุกรมแล้วนำเสนอเป็นภาพจากบทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์

### แหล่งที่มาของข้อมูล

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลมาจากบทความของ Sweileh (2018) และ Yas et al. (2020) พบว่าข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาในมาตรฐานของ Scopus ซึ่งอยู่ในฐานข้อมูลของ Elsevier (2020) ซึ่งในปัจจุบันมีการเผยแพร่บทความมากกว่า 77.8 ล้านรายการ และวารสารมากกว่า 23,000 ฉบับที่ผ่านมาตรฐานของ Scopus (2020) ดังนั้นวารสารที่ผ่านมาตรฐานของ Scopus ในฐานข้อมูลของ Elsevier เป็นแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือที่สุดในปัจจุบัน (Agarwal et al, 2016) นอกจากนั้น Scopus ยังอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากคุณสมบัติการวิเคราะห์บรรณานุกรมได้อีกด้วย โดยแบ่งตามประเภทของข้อมูลดังตารางที่ 1 และแบ่งตามปีที่เผยแพร่ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ประเภทของข้อมูลที่นำมาศึกษา

| ประเภทของข้อมูล  | จำนวน | สัดส่วน (%) |
|------------------|-------|-------------|
| บทความจากวารสาร  | 55    | ≈ 90.16     |
| บทความในหนังสือ  | 5     | ≈ 8.20      |
| บทความบทเว็บไซต์ | 1     | ≈ 1.64      |
| รวม              | 61    | 100         |

ตารางที่ 2 ปีที่เผยแพร่ของข้อมูลที่นำมาศึกษา

| ปี หรือ ช่วงปี (ค.ศ.) | ปี หรือ ช่วงปี (พ.ศ.) | จำนวน | สัดส่วน (%) |
|-----------------------|-----------------------|-------|-------------|
| 1950-2004             | 2493-2547             | 2     | ≈ 3.28      |
| 2005-2009             | 2548-2552             | 4     | ≈ 6.56      |
| 2010-2014             | 2553-2557             | 8     | ≈ 13.11     |
| 2015-2019             | 2558-2562             | 13    | ≈ 21.31     |
| 2015                  | 2558                  | 4     | ≈ 6.56      |

ตารางที่ 2 ปีที่เผยแพร่ของข้อมูลที่นำมาศึกษา (ต่อ)

| ปี หรือ ช่วงปี (ค.ศ.) | ปี หรือ ช่วงปี (พ.ศ.) | จำนวน | สัดส่วน (%) |
|-----------------------|-----------------------|-------|-------------|
| 2016                  | 2559                  | 2     | ≈ 3.28      |
| 2017                  | 2560                  | 3     | ≈ 4.92      |
| 2018                  | 2561                  | 1     | ≈ 1.64      |
| 2019                  | 2562                  | 3     | ≈ 4.92      |
| 2020-2024             | 2563-2567             | 34    | ≈ 45.90     |
| 2020                  | 2563                  | 6     | ≈ 9.84      |
| 2021                  | 2564                  | 10    | ≈ 16.39     |
| 2022                  | 2565                  | 16    | ≈ 26.23     |
| 2023                  | 2566                  | 2     | ≈ 3.28      |
| รวม                   |                       | 61    | 100         |

**การวิเคราะห์ข้อมูล** VOSviewer เป็นซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2553 โดย Nees Jan van Eck และ Ludo Waltman ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษา มหาวิทยาลัยไลเดน (Leiden University's Centre for Science and Technology Studies: CWTS) ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างแผนภาพเครือข่ายตามข้อมูล อีกทั้งสามารถคาดการณ์และสร้างเครือข่ายของข้อมูล ผู้เขียนจึงสามารถนำคำหลักหรือคำศัพท์ในแผนภาพเครือข่ายในรูปแบบการวิเคราะห์บรรณานุกรม (Van Eck & Waltman, 2010) อีกทั้งสามารถรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจากหลายแหล่งรวมมาอ้างอิงรวมเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ เช่น ไฟล์ RIS, EndNote และ RefWorks ได้อีกด้วย

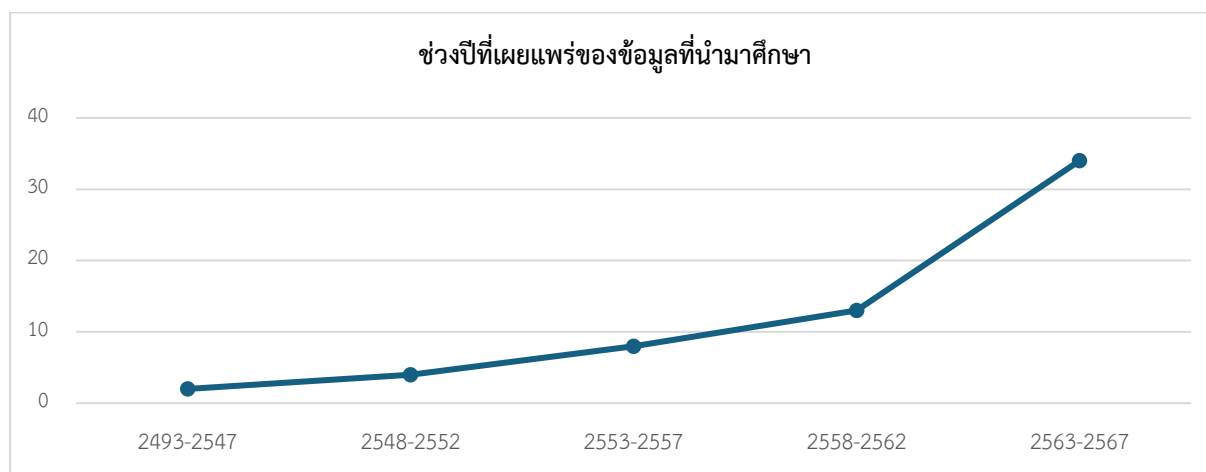
ผลการวิเคราะห์บรรณานุกรมที่ได้ศึกษา ผู้เขียนจะนำเสนอและระบุสภาพปัจจุบันของสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์เป็นลำดับแรก และนำเสนอแผนภาพประกอบการวิเคราะห์คำหลักจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ และเมื่อพิจารณาข้อมูลทางสถิติที่พบจากข้อมูลเชิงปริมาณที่มีปริมาณมหาศาล การวิเคราะห์บรรณานุกรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อหาแนวคิด และค้นพบช่องว่างของความรู้ที่สามารถนำไปเป็นหัวข้อวิจัยต่อไปได้ (Meng, et al., 2020) ตามที่ Van Eck and Waltman (2010) ระบุไว้ อีกทั้ง Meng et al. (2020) ระบุไว้ว่า VOSviewer เป็นซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการวิเคราะห์บรรณานุกรมประกอบกับการแสดงรูปภาพประกอบ

จากข้อมูลปริมาณบทความและหนังสือในตารางที่ 2 ภาพที่ 1 และภาพที่ 2 พบว่าข้อมูลแรกที่กล่าวถึงสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์อยู่ในปี พ.ศ. 2496 ซึ่งเป็นบทความที่ความเป็นมืออาชีพในด้านภาพและเสียง ที่เผยแพร่ใน Audiovisual communication review (Finn, 1953) ตั้งแต่นั้นมาเป็นระยะเวลาถึงเกือบสองทศวรรษก่อนจะมีการกล่าวอีกครั้งถึงความรู้ด้านภาพยนตร์ในการเรียนภาพยนตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศสเปนของ Communication & Society ในปี พ.ศ. 2513 (Moya-Jorge, 1970) และอีก 35 ปี มีการกล่าวที่ใกล้เคียงอีกครั้งถึงความเสี่ยงของบุคลากรในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ขนาดใหญ่

ที่เผยแพร่ใน Journal of Occupational and Environmental Medicine ในปี พ.ศ. 2548 (Fryzek et al., 2005) ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ถึง 2552 มีบทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ข้อมูล ในช่วงปี พ.ศ. 2553 ถึง 2557 มีอัตราจำนวนข้อมูลมากขึ้นเป็นเท่าตัวที่จำนวน 8 ข้อมูล ในช่วงปี พ.ศ. 2558 ถึง 2562 มีอัตราจำนวนข้อมูลเพิ่มขึ้นที่เผยแพร่อยู่ในอัตราคงที่ที่ 13 ข้อมูล และในช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง 2567 มีอัตราจำนวนข้อมูลมากขึ้นเป็นเท่าตัวเป็นรายปีแบบก้าวกระโดดในปี พ.ศ. 2563 2564 และ 2565 ที่จำนวนข้อมูลที่ 6, 10 และ 16 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา



ภาพที่ 1 ปีที่เผยแพร่ของข้อมูลที่นำมาศึกษา



ภาพที่ 2 ช่วงปีที่เผยแพร่ของข้อมูลที่นำมาศึกษา

### การวิเคราะห์คำหลักของข้อมูล

หลังจากการวิเคราะห์บริบทของแต่ละข้อมูลที่ใช้ศึกษาแล้วประเมินเนื้อหาของข้อมูลที่เลือกแต่ละรายการ ด้วยการวิเคราะห์คำหลักในชื่อหัวข้อและบทคัดย่อ แล้วจึงประเมินคำสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

สมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ โดยมีข้อมูลทั้งหมด 61 ฉบับที่มีการใช้คำหลัก 1900 คำซึ่งใช้เพียง 19 คำ สำหรับการวิเคราะห์บรรณานุกรมใน VOSviewer เพื่อภาพเครือข่ายการวิเคราะห์บรรณานุกรมของคำหลักที่สามารถวิเคราะห์และรับรู้ได้ โดยจำนวนการเกิดขึ้นขั้นต่ำของคำหลักที่ใช้ถูกปรับเป็น 10 ใน VOSviewer ดังนั้นจึงเกณฑ์คำหลักที่มีจำนวนครั้งน้อยกว่า 10 ครั้ง (Yu et al, 2020)

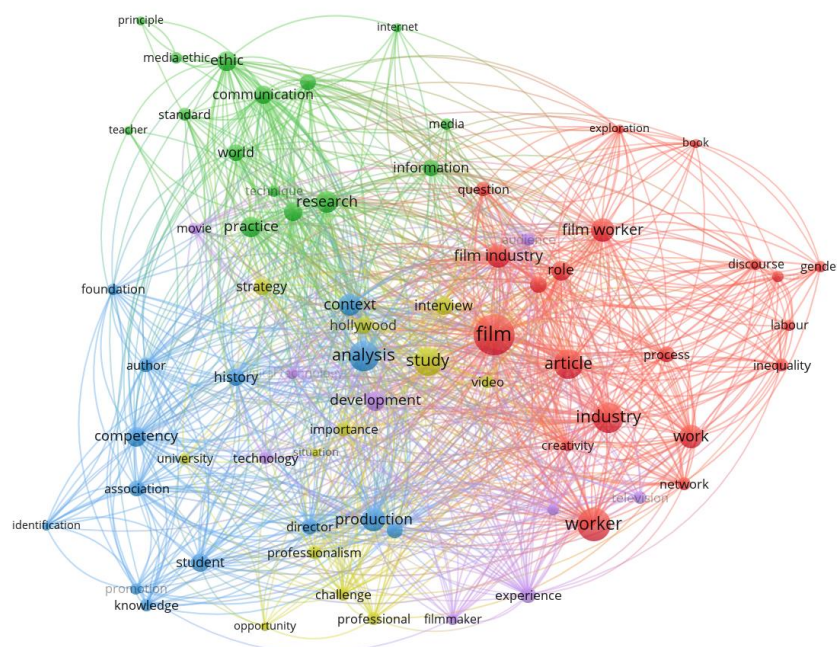
ภาพเครือข่ายการวิเคราะห์บรรณานุกรมดังตารางที่ 3 ภาพที่ 3 และภาพที่ 4 คำหลักจะมีการกำกับด้วยวงกลมสีและขนาดของคำหลักมีความสัมพันธ์กับลักษณะของคำในชื่อหัวข้อและบทคัดย่อของข้อมูล (ความถี่ของคำหลักมากเท่าไรขนาดของข้อความและวงกลมก็จะขนาดมากใหญ่ขึ้น) (Van Eck & Waltman, 2010) คำหลักที่มีความถี่มากที่สุดคือ: 1) “Film” (ภาพยนตร์) มีการกล่าวถึง 73 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 2) “Worker” (บุคลากร) มีการกล่าวถึง 57 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 3) “Industry” (อุตสาหกรรม) มีการกล่าวถึง 45 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2559 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 4) “Study” (การศึกษา) มีการกล่าวถึง 40 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 5) “Analysis” (การวิเคราะห์) มีการกล่าวถึง 33 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 6) “Film Industry” (อุตสาหกรรมภาพยนตร์) มีการกล่าวถึง 33 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2559 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 7) “Article” (บทความ) มีการกล่าวถึง 27 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2559 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 8) “Film Worker” (บุคลากรภาพยนตร์) มีการกล่าวถึง 26 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 9) “Production” (การผลิต) มีการกล่าวถึง 24 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 10) “Research” (การวิจัย) มีการกล่าวถึง 23 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2553 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 11) “Work” (คนงาน) มีการกล่าวถึง 21 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด 12) “Student” (ผู้เรียน) มีการกล่าวถึง 20 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2555 มีการกล่าวถึงมากที่สุด และ 13) “Competency” (ความสามารถหรือสมรรถนะ) มีการกล่าวถึง 19 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2555 มีการกล่าวถึงมากที่สุด และตัวอย่างคำหลักที่ใกล้เคียงกับสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ เช่น “Ethic” (จริยธรรม) มีการกล่าวถึง 14 ครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2553 มีการกล่าวถึงมากที่สุด; “Media Ethic” (จริยธรรมสื่อ) มีการกล่าวถึง 10 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2563 มีการกล่าวถึงมากที่สุด “Filmmaker” (ผู้สร้างภาพยนตร์) มีการกล่าวถึง 10 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2563 มีการกล่าวถึงมากที่สุด; “Professionalism” มีการกล่าวถึง 5 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีการกล่าวถึงมากที่สุด

ตารางที่ 3 ความถี่รายการคำหลักของข้อมูลที่น่าสนใจ

| รายการ | คำหลัก<br>(ภาษาอังกฤษ) | คำหลัก<br>(ภาษาไทย) | จำนวนการ<br>กล่าวถึง | ความเกี่ยวข้อง | ช่วงปีที่มีการกล่าวถึง<br>มากที่สุด |      |
|--------|------------------------|---------------------|----------------------|----------------|-------------------------------------|------|
|        |                        |                     |                      |                | ค.ศ.                                | พ.ศ. |
| 1      | Film                   | ภาพยนตร์            | 73                   | 0.26           | 2018                                | 2561 |
| 2      | Worker                 | บุคลากร             | 57                   | 0.46           | 2018                                | 2561 |
| 3      | Industry               | อุตสาหกรรม          | 45                   | 0.16           | 2016                                | 2559 |
| 4      | Study                  | การศึกษา            | 40                   | 0.60           | 2018                                | 2561 |
| 5      | Analysis               | การวิเคราะห์        | 33                   | 0.51           | 2014                                | 2557 |

ตารางที่ 3 ความถี่รายการคำหลักของข้อมูลที่น่ามาศึกษา (ต่อ)

| รายการ | คำหลัก<br>(ภาษาอังกฤษ) | คำหลัก<br>(ภาษาไทย)   | จำนวนการ<br>กล่าวถึง | ความเกี่ยวข้อง | ช่วงปีที่มีการกล่าวถึง |      |
|--------|------------------------|-----------------------|----------------------|----------------|------------------------|------|
|        |                        |                       |                      |                | มากที่สุด              |      |
|        |                        |                       |                      |                | ค.ศ.                   | พ.ศ. |
| 6      | Film Industry          | อุตสาหกรรมภาพยนตร์    | 33                   | 0.14           | 2016                   | 2559 |
| 7      | Article                | บทความ                | 27                   | 0.30           | 2016                   | 2559 |
| 8      | Film Worker            | บุคลากรภาพยนตร์       | 26                   | 0.72           | 2018                   | 2561 |
| 9      | Production             | การผลิต               | 24                   | 0.26           | 2014                   | 2557 |
| 10     | Research               | การวิจัย              | 23                   | 0.54           | 2010                   | 2553 |
| 11     | Work                   | งาน                   | 21                   | 0.35           | 2018                   | 2561 |
| 12     | Student                | ผู้เรียน              | 20                   | 0.66           | 2012                   | 2555 |
| 13     | Competency             | ความสามารถหรือสมรรถนะ | 19                   | 0.56           | 2012                   | 2555 |
| 14     | Communication          | การสื่อสาร            | 15                   | 1.06           | 2010                   | 2553 |
| 15     | Ethic                  | จริยธรรม              | 14                   | 1.57           | 2020                   | 2563 |
| 16     | Media Ethic            | จริยธรรมสื่อ          | 10                   | 2.48           | 2020                   | 2563 |
| 17     | Filmmaker              | ผู้สร้างภาพยนตร์      | 10                   | 0.44           | 2020                   | 2563 |
| 18     | Challenge              | ความท้าทาย            | 7                    | 0.43           | -                      | -    |
| 19     | Professionalism        | ความเป็นมืออาชีพ      | 5                    | 0.70           | 2018                   | 2561 |
| 20     | Global Media Ethic     | จริยธรรมสื่อสากล      | 5                    | 2.95           | -                      | -    |



ภาพที่ 3 เครือข่ายคำหลักร่วมกันที่เกี่ยวข้องของข้อมูลที่ใช้ศึกษา



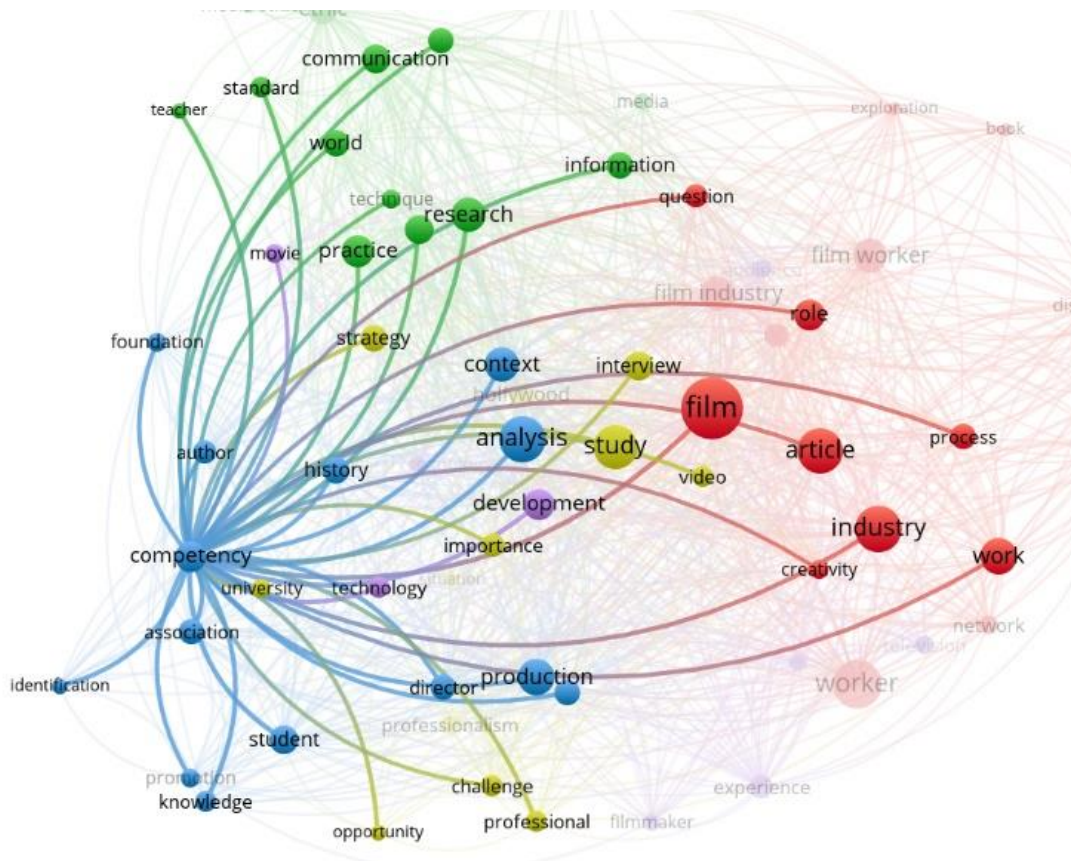


149



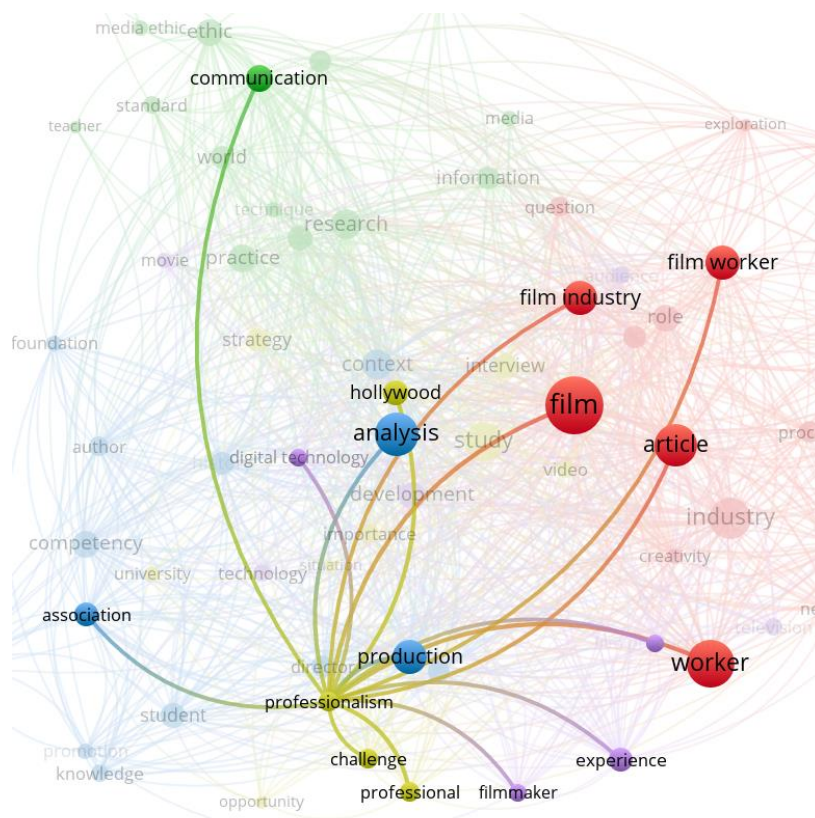
วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ เพื่อการวิเคราะห์บรรณานุกรมแล้วนำเสนอเป็นภาพจากบทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่ผ่านมาตรฐานของ Scopus ที่เริ่มกล่าวถึงปรากฏในปี พ.ศ. 2496 แล้วเริ่มเป็นที่สนใจในวงกว้างอย่างแพร่หลายในปี พ.ศ. 2548 ปริมาณข้อมูลและจำนวนบทความที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จุดสังเกตที่น่าสนใจ คือ “Ethic” (จริยธรรม) ความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตกับ “Film” (ภาพยนตร์) และ “Film Industry” (อุตสาหกรรมภาพยนตร์) แต่ยังไม่ค้นพบความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตกับ “Competency” (ความสามารถหรือสมรรถนะ) และ “Film Worker” (บุคลากรภาพยนตร์) ในภาพที่ 9

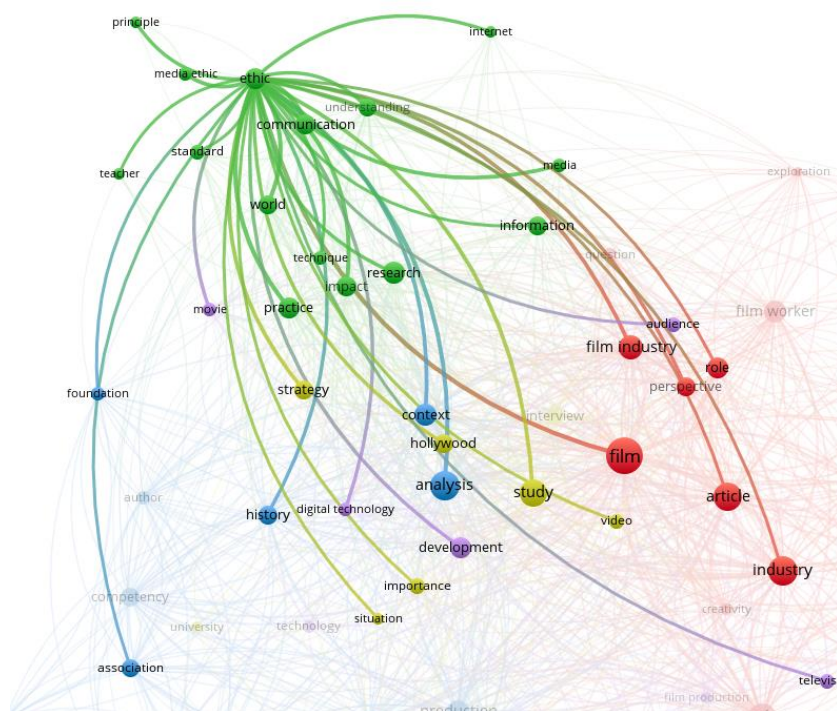


ภาพที่ 7 ความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างโหนดของ “ความสามารถหรือสมรรถนะ” ที่ไม่มีกับ “บุคลากรภาพยนตร์”





ภาพที่ 8 ความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างโหนดของ “บุคลากรภาพยนตร์” “ผู้สร้างภาพยนตร์” “ประสบการณ์” และ “ความท้าทาย” ที่มีกับ “ความเป็นมืออาชีพ” แต่ไม่มีกับ “ความสามารถหรือสมรรถนะ”



ภาพที่ 9 ความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างโหนดของ “จริยธรรม” มีกับ “ภาพยนตร์” “อุตสาหกรรมภาพยนตร์” แต่ไม่มีกับ “ความสามารถหรือสมรรถนะ” “บุคลากรภาพยนตร์”

จากการนำ VOSviewer มาเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์บรรณานุกรมและการแสดงภาพพบว่า สามารถสร้างแผนภาพเครือข่ายตามข้อมูลที่รวบรวมมา อีกทั้งสามารถคาดการณ์และสร้างเครือข่ายของข้อมูลนั้น ผู้เขียนจึงสามารถนำคำหลักหรือคำศัพท์ในแผนภาพเครือข่ายในรูปแบบการวิเคราะห์บรรณานุกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Van Eck & Waltman, 2010) ทั้งนี้ผู้เขียนได้สรุปออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลการทับซ้อนของข้อมูล (Network Visualization) และความหนาแน่นของข้อมูลเป็นช่วงปี (Overlay Visualization) ดังนี้

ส่วนของข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลการทับซ้อนของข้อมูล (Network Visualization) ในปัจจุบันระหว่างสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ พบว่า “ความสามารถหรือสมรรถนะ” มีความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์กับ “ภาพยนตร์” แต่ยังไม่ค้นพบความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ทางตรงกับ “บุคลากรภาพยนตร์” หรือ “ผู้สร้างภาพยนตร์” แต่ในทางกลับกัน “ความเป็นมืออาชีพ” มีข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ทางตรงกับ “บุคลากรภาพยนตร์” และ “ผู้สร้างภาพยนตร์” รวมทั้งกับ “ประสบการณ์” และ “ความท้าทาย” ผู้เขียนจึงสรุปด้วยข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือและจากการวิเคราะห์บรรณานุกรมว่าข้อมูลในปัจจุบันยังไม่ค้นพบ หรือมีการกล่าวถึง หรือระบุถึง “ความสามารถหรือสมรรถนะ” ที่มีความเกี่ยวข้องกับ “บุคลากรภาพยนตร์” ดังนั้นจึงเป็นช่องว่างของความรู้สำคัญและคุณค่าอย่างยิ่งที่จะศึกษาต่อไปเพื่อหาความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ของทั้งสองคำนี้

ในส่วนของผู้สังเกตข้อค้นพบการวิเคราะห์ข้อมูลการทับซ้อนของข้อมูล (Network Visualization) ในปัจจุบันระหว่าง “จริยธรรม” มีข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ทางตรงกับ “อุตสาหกรรมภาพยนตร์” แต่ยังไม่ค้นพบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ทางตรงกับ “ความสามารถหรือสมรรถนะ” และ “บุคลากรภาพยนตร์” ผู้เขียนจึงสรุปว่าเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญที่จะศึกษาต่อไป

และสุดท้ายเมื่อพิจารณาเครือข่ายคำหลักร่วมกันที่เกี่ยวข้องของข้อมูลที่ใช้ศึกษาระหว่างสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ เป็นรายช่วงปีค้นพบว่ามีคำหลักที่เกี่ยวข้องมีความหนาแน่นของข้อมูล (Overlay Visualization) อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2563 ได้แก่ “ภาพยนตร์” “อุตสาหกรรมภาพยนตร์” “บุคลากรภาพยนตร์” “ผู้สร้างภาพยนตร์” “จริยธรรมสื่อ” และ “ความเป็นมืออาชีพ” ผู้เขียนจึงสรุปว่าช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับที่จะศึกษาในปัจจุบัน

### ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์บรรณานุกรมของข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับสมรรถนะและบุคลากรในงานภาพยนตร์ ที่แสดงถึงข้อมูลเชิงลึกกับสภาพปัจจุบันที่สามารถระบุอุปสรรคในการศึกษา ได้โดยฐานข้อมูล Scopus เป็นแหล่งข้อมูลเดียวเท่านั้น ไม่ได้มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ดังนั้นการศึกษาหรือการวิจัยในครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตของการวิเคราะห์บรรณานุกรมที่ผ่านแหล่งข้อมูลใหม่ ไม่เพียงผ่านการใช้บทความที่ไม่อยู่ในวารสารที่ได้มาตรฐาน เช่น บทความจากการประชุมวิชาการ เป็นต้น และขยายขอบเขตการวิจัยไปของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เช่น การค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงข้อสรุปจาก

การศึกษาข้างต้น ผู้เขียนมีความสนใจมากที่จะรวบรวมบทความที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2566 ในหัวเรื่องนี้และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติของบุคลากรภาพยนตร์ เพื่อยืนยันแนวโน้มของข้อมูลที่เพิ่มขึ้น

### เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ. (2559). **การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy)**.

<https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/lirt/471168/CR125590328.pdf?sequence=1>

อติเทพ งามศิลปเสถียร. (2563). แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละคร

โทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว. **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และ**

**สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา**, 11(2), 60-74.

Agarwal, A., Durairajanayagam, D., Tatagari, S., Esteves, S.C., Harlev, A., Henkel, R.,

Roychoudhury, S., Homa, S., Puchalt, N.G., & Ramasamy, R. (2016). Bibliometrics:

tracking research impact by selecting the appropriate metrics. **Asian Journal of**

**Andrology**, 18(2), 296.

Castillo-Vergara, M., Alvarez-Marin, A., & Placencio-Hidalgo, D. (2018). A bibliometric analysis

of creativity in the field of business economics. **Journal of Business Research**, 85,

1–9. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.12.011>

Elsevier. (2020). **SCOPUS Content Coverage Guide**.

[https://www.elsevier.com/data/assets/pdf\\_file/0007/69451/Scopus\\_ContentCoverage\\_Guide\\_WEB.pdf](https://www.elsevier.com/data/assets/pdf_file/0007/69451/Scopus_ContentCoverage_Guide_WEB.pdf)

Finn, J. (1953). Professionalizing the audio-visual field. **Audiovisual communication review**,

1(1), 6-17.

Fryzek, J. P., Chadda, B. K., Cohen, S. S., Marano, D., White, K., Steinwandel, M., McLaughlin, J. K.

(2005). Retrospective cohort mortality study of workers engaged in motion picture

film processing. **Journal of Occupational and Environmental Medicine**, 47(3), 78-

86. doi: 10.1097/01.jom.0000155712.22617.42.

Meng, L., Wen, K.-H., Brewin, R., & Wu, Q. (2020). Knowledge atlas on the relationship

between urban street space and residents' health a bibliometric analysis based on

VOSviewer and CiteSpace. **Sustainability**, 12(6), 2384.

<https://doi.org/10.3390/su12062384>

Moya-Jorge, T. (1970). **Towards a film literacy canon: identification and multicultural**

**analysis of the contents used in film education with pre-university students in**

**Spain**. *Communication & Society*.

- Sweileh, W. M. (2018). Research trends on human trafficking: a biblio- metric analysis using Scopus database. **Journal of Global Health**, 14(1), 1–12 .
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. **Scientometrics**, 84(2), 523–538.
- Yas, H., Jusoh, A., Abbas, A. F., Mardani, A., & Nor, K. M. (2020). A review and bibliometric analysis of service quality and customer satisfaction by using Scopus database. **International Journal of Management**, 11(8), 459–470.
- Yu, Y., Li, Y., Zhang, Z., Gu, Z., Zhong, H., Zha, Q., Yang, L., Zhu, C., & Chen, E. (2020). A bibliometric analysis using VOSviewer of publications on COVID-19. **Annals of Translational Medicine**, 8(13), 816. <https://doi.org/10.21037/atm-20-4235>